

tales i Ministerialtidenden. Dertil vil jeg nu bemærke, at det slet ikke er over Offentliggjørelsen i Ministerialtidenden i og for sig, jeg har anket. Den ærede Minister sagde: altsaa naar Haandskrivelsen blot havde staaet i Berlingske Tidende, havde det ikke gjort noget; men dertil vil jeg sige, at den for min Skyld er ligegyldigt, om den har staaet i Ministerialtidenden eller i „Berlingske Tidende“ eller i „Nyt Aftenblad“. Det er slet ikke det, hvorpaa jeg lægger Vægt; for mig er Sagen kun den, at den Slags Skrivelser ikke maa komme fra Ministeriet selv. Det Princip, hvorfra jeg gaar ud i dette Spørgsmaal, er, at Kongen og han alene er den Eneste, der raader over sin Ansvarlighed, og dersom der altsaa kun havde foreligget en Haandskrivelse fra Kongen til hans Ministre, offentliggjort paa anden Maade end nu er Tilfældet, saa kunde det ikke falde mig ind at indlade mig paa en Kritik af en saadan Skrivelses Offentliggjørelse; thi jeg kritiserer ikke, hvad Kongen har gjort. Jeg veed nok, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Zenger) mener, at den Skik bør indføres, at man kritiserer den Slags Ting, men det kan jeg ikke være med til. Derimod er det min Mening, at, naar det ikke er Kongen selv, der tager Ansvar for sig for et Skridt, han har gjort, men derimod Ministeriet, der lægger Ansvar over paa ham, saa er der Anledning for os til at skride ind; thi det vil jeg ganske vist hævde lige over for det ærede Medlem for Præstø Amts 1ste Valgkreds (Scavenius), at det Princip er det mig om at gjøre, at Ministeriet ikke skal raade over Kongens Person. Jeg mener, at Kongens Person er fuldstændig fri, og at han har Ret til at raade over sin egen personlige Ansvarlighed, som han vil, men at hverken det nuværende eller, — hvad det ærede Medlem syntes at foreskaffe, — et fremtidigt Ministerium skulde faae Lov til at raade over Kongens Person, det skal jeg gjøre Alt, hvad jeg kan til for at forhindre. Forøvrigt maa jeg tilstaa, at naar det ærede Medlem paa Grund af dette Princip mener ikke at kunne stemme for Dagsordenen, saa undrer det mig; thi han indtager derved omtrent et lignende Standpunkt, som jeg har set blive indtaget fra andre Sider, som jeg ikke nu skal nævne, men som jeg maasse senere kan faae Leilighed til at henvende nogle Ord til. Noget Forskjel er der vel mellem det ærede Medlems Standpunkt og det, der indtages fra de Sider, jeg nu ikke vil nævne, forsaavidt disses Standpunkt er dette, at de ere enige med os i Principet, men ikke i de enkelte specielle Tilfælde, hvori dette Princip kommer til Anvendelse, medens det ærede Medlem jo netop i dette specielle Tilfælde er enig med os, men kun er uenigt med os, forsaavidt som vor Indsigelse kunde komme til at have Virkninger for en anden

Gang. Det kommer jo imidlertid tilsidst ud paa Et. — Men jeg vender tilbage til den høitærede Kultusministers Foredrag. Han bemærkede, at naturligvis tog Ministeriet Ansvar — saaledes forstod jeg ham i alt Fald, — for Alt, hvad der stod i Ministerialtidenden og altsaa ogsaa for Indholdet af den kongelige Haandskrivelse. Det undrer mig noget at høre dette, thi det har de andre høitærede Ministre ikke gjort. I den høitærede Conseilspræsidentens Meddelelse til os har jeg ikke set noget Saadant. Jeg har nok set Ministeriet tage Ansvar for Offentliggjørelsen af Skrivelsen, men jeg har ikke mærket noget til, at de øvrige Ministre ogsaa toge Ansvar for dens Indhold paa sig, og det vilde ogsaa have undret mig, om de gjorde det. Thi der er dog i Skrivelsen indeholdt Ting, som jeg ikke troede, at Ministeriet vilde være med til at bringe frem eller paatage sig Ansvar for. Men den høitærede Kirkeminister henviste til, at Indholdet af den kongelige Haandskrivelse paa en Maade stemte med Indholdet af Svaret til Folkethinget, og derigennem havde Ministeriet paataget sig Ansvar. Ja, det er ganske vist, at derved kommer Ministeriet til at bære sin Del af Ansvar for Resultatet og for visse enkelte Ting i Haandskrivelsen; men derved bliver der dog endnu ikke blot hvilende paa Hans Majestæt Kongen, men tillige af Ministeriet lagt paa Hans Majestæt Kongen — om det lykkes at faae det til at blive liggende, det veed jeg ikke — et Ansvar, som Ministeriet ikke paatager sig. Det kunde ikke falde mig ind at sige — hvad den høitærede Kirkeminister bemærkede igaar, at jeg havde sagt, og som han sølgelgt maa have misforstaaet — at Ministeriet først ikke havde paataget sig Ansvar, men derefter havde taget det. Nei, jeg har sagt, at Ministeriet havde taget sin Del af Ansvar, og den kan Ministeriet naturligvis ikke slippe for allerede derved, at det bliver siddende; men hele Ansvar har Ministeriet ikke taget, tvertimod, den væsentligste Del heraf er lagt over paa Kongen, idet hans Haandskrivelse bliver brugt som den eneste Grund til Forklaring af Alt, hvad der siden er sket. Det fremgaar ogsaa klart nok af den høitærede Kirkeministers Foredrag, og jeg kan derfor ikke forstaa, hvorledes den høitærede Minister kan sige, at Ministeriet paatager sig hele Ansvar. Da den høitærede Minister kom længere hen i sit Foredrag, sagde han, at Offentliggjørelsen var sket, — jeg tror, han brugte det Udtryk — for Stillingens Skyld eller for Folkets Skyld, altsaa for at oplyse Folket om, hvorledes det var gaaet til inde i Statsraadet. Jeg gad dog vidst, om dette ikke i Virkeligheden er at lægge Ansvar over paa Kongen? Dernæst bemærkede den høitærede Minister det Samme, som ofte er blevet fremsat, nemlig, at Ministeriet helst var gaaet,